

‘Ik voel me soms net Elsa uit Frozen’

Op NPO1 begint morgen het tweede seizoen van ‘Project Rembrandt’. Iris Frederix (Schimmert, 1981) is opnieuw een van de docenten in deze zoektocht naar de beste amateurkunstschilder van Nederland. „Je hoeft niet onderscheidend te zijn. Als je jezelf bent, bèn je origineel.”

tekst RONALD COLÉE foto's WIM VAN IJZENDOORN, WILLEM POPELIER, RUBEN TIMMAN/NO WORDS

Plotseling verscheen ze daar in beeld. Samen met advocate Gitte Stevens, oud-voetbalkeeper Ronald Waterreus en acteur Huub Stapel. Om haar liefde voor Limburg te betuigen. Op tv. In de talkshow van Beau van Erven Dorens. Iris Frederix uit Schimmert. Iris wie? Iris Frederix. Uit Schimmert. Waar kenden we deze mevrouw met die opvallende lippenstift toch van? En toen viel het kwartje. Van *Project Rembrandt*. Het tv-programma waarin op zoek

wordt gegaan naar de beste amateurkunstschilder van Nederland, onder leiding van Annechien Steenhuizen. Morgen begint het tweede seizoen en opnieuw is Frederix, deze keer samen met Tyas Leeuwerink, een van de twee docenten die haar kandidaten in zeven afleveringen probeert klaar te stomen voor een plek in de finale. We zochten de Limburgse kunstenaars op in haar atelier in de Utrechtse wijk Leidsche Rijn waar ze samen met haar

zoons Raphaël Ylja (9) en Leonardo Aljosja (7) en golden doodle Mukti woont.

» **Wat een bijzondere namen voor je zoons. Raphaël en Leonardo als zonen van een kunstschilder begrijp ik, maar vanwaar die tweede namen?**

„Ik ben gek op Italiaanse en Russische kunstschilders. Dus Raphaëls tweede naam verwijst naar de Russische kunstschilder Ilya Repin. Aljosja daaren-

tegen is vernoemd naar een personage uit *De Gebroeders Karamazov*, een roman van de Russische schrijver Dostojevski. Zo'n mooi personage. Ongelofelijk hoe die man kon schrijven. Verhalen vol liefde, wijsheden en observaties die je zo kunt kopiëren naar nu. Je hoeft alleen maar het woord koets door auto te vervangen."

» **Ben je zo'n lezer?**

„Ja, (lachend) al ben ik na de geboorte van mijn kinde-

ren meer van de zelfhulpboeken dan van de romans geworden. Daarvoor las ik ter ontspanning, nu meer voor de praktische adviezen."

» **Nu is Dostojevski ook niet een van de minsten...**

„O, maar ik lees net zo lief een roddelblaadje. Als Sylvie Meis opnieuw trouwt,

wil ik toch even naar de foto's kijken. Wat dat betreft ben ik ook maar een vrouw."

» **Is dat wat je ook zo aantrekt in 'Project Rembrandt'? Die combinatie van high art en amusement?**

„Exact. De kracht van het programma is dat het de mensen met een klontje suiker een stukje kunst meegeeft. En dat zal ook wel moeten. Hoe wil je anders nog een jongere interesseren voor de hoge kunsten? Zonder amusement krijg je een zeventienjarige echt niet zover dat hij naar een televisieprogramma over Rembrandt kijkt. Tenzij het voor een spreekbeurt is."

» **Hoe kwam de NTR bij jou uit? Wat heb jij wat andere kunstenaars niet hebben?**

„Veel kunstenaars zijn hypergefocusd op het zelf maken van kunst. Ik geef ook heel graag les en ben niet cameraschuw. Dat heeft ook meegespeeld denk ik. Niet omdat ik me onderscheid als kunstenaar of zo. Je hoeft jezelf niet te onderscheiden. Als je jezelf bent, ben je vanzelf origineel. Daarom zul je mij als docent ook nooit tegen mijn leerlingen horen zeggen: 'Heb lef! Durf!' Daar krijg je alleen maar stress van. Ik kan wel proberen hun bewustzijn te verruimen, hun techniek te verbeteren en zo hun zelfvertrouwen te vergroten."

» **Toch was jouw eerste olieverfschilderij als zestienjarige behoorlijk afwijkend. Een naakte vrouw die lachend een naakte man doodsteekt met een lichtstraal in haar hand.**

„Dat was mijn toelatingswerk voor de kunstacademie in Den Haag. Dat was wel interessant. Zeker toen bleek dat de toelatingscommissie uit louter mannen bestond. Het werk stelde de hindoegodin Kali voor die het ego, in mijn werk voorgesteld als de man, doodt met haar lichtstraal van goddelijke liefde."

» **Van wie heb je dat kunstzinnige geërfd? Van je Limburgse vader of van je Oostenrijkse moeder?**

„In directe zin? Van allebei niet. Al herbergt mijn familie van vaders kant, die zelf econoom was, veel beeldhouwers

Ik heb een zwak voor vrouwelijke filmsterren uit de jaren vijftig.

en schilders, onder wie Fons Bemelmans. Opa van moeders kant was operazanger. Dus aan die zijde van de familie schuilt het uitvoerende. Veel theater en zo.”

» Je wist al vrij vroeg dat je kunstnaares wilde worden.

„Ja, dat heb ik definitief besloten op mijn veertiende. Daarvoor twijfelde ik tussen kunstnaares of actrice. Ik koos voor kunstnaaar omdat ik dan veel meer mijn eigen plan kon trekken. Als acteur ben je afhankelijk van een heleboel andere mensen.”

» Had je een plan B?

Lachend: „Nee. Toen bezat ik nog zelfvertrouwen zonder weerga. Ken je die scène uit de tekenfilm *Frozen* waarin Elsa *Let it go* zingt? Waarin ze alles achter zich laat, de lucht in rent en zich onder het lopen een weg omhoog voor haar voeten vormt? En waarmee ze in feite het ongewisse overbrugt? Door die clip raak ik nog steeds ontroerd. Die clip, dat is mijn leven. Ik ben die Elsa die haar eigen weg vooruit creëert.”

» Dat heb je ook gedaan.

„Dat moet ook wel, want op de kunstacademie leer je één ding niet en dat is ondernemerschap. Ik ben voor mijn eindexamen begonnen met hele grote portretten van daklozen te maken en heb zelf de media gebeld. Het ging om zeven doeken van 2 meter bij 1,60 meter. Twee van die werken verkocht ik al tijdens mijn eindexamenexpo, daarna heb ik zelf contact opgenomen met het Stadhuis in Den Haag of ik ze daar mocht exposeren. Waarna de Kessler Stichting, een stichting die voor opvang, zorg en begeleiding van daklozen zorgt, de overige vijf doeken kocht. Dus sommige

dingen komen op je pad, maar je kunt ze ook zelf creëren.”

» Over werk heb je daarna nooit te klagen gehad.

„Nee, ik heb altijd heel veel portret-opdrachten gehad, en nadat ik de avondopleiding tot docent had gevolgd, ook veel masterclasses gegeven. Portretten maak ik nu niet meer. Nog hoogstens twee per jaar. En dan alleen portretten die ikzelf uitkies. Masterclasses doe ik ook niet vaker dan een keer in de twee weken. Omdat ik altijd zelf wil kunnen blijven

schilderen. Want als ik dat niet doe, hoe wil ik dan goed les kunnen geven?”

» Je werk wordt veel door particulieren aangekocht en is opgenomen in bijzondere kunstcollecties van bedrijven. Toch ben ik nog nooit een werk van je in Limburg tegengekomen.

„Die hangen er wel. Bij particuliere verzamelaars thuis. Ik zou het echter geweldig vinden als de gemeente Maastricht of zo een werk van me zou aankopen. Per slot van rekening ben en blijf ik toch een Limburgse.”

“

Sommige dingen komen op je pad, maar je kunt ze ook zelf creëren.

» **Jouw eigen kunst draait vooral om schoonheid. Mooie mensen in betoverende landschappen of luxe interieurs waarbij vaak de liefde tussen man en vrouw centraal staat. Dat is heel iets anders dan jouw jeugdwerken over daklozen en je bloederige toelatings-schilderij.**

„Kunst voedt de ziel en dat gaat vaak via schoonheid. Maar *Judith onthoofdt Holofernes* van Caravaggio, vind ik bijvoorbeeld ook een prachtig schilderij. Door de manier waarop het geschilderd is. Of de Russische Ilya Repin die de armoede van de maatschappij prachtig weergeeft in zijn schilderijen. Alleen lelijke schilderijen, zonder techniek vervaardigd, daar ben ik niet zo van.”

» **Bloot speelt vaak een prominente rol in je schilderijen. Waarbij of de man, of de vrouw naakt wordt afgebeeld. Zelden allebei. Is dat een bewuste keuze?**
„Dat ligt eraan wat ik met mijn werk wil

uitdrukken. Bijvoorbeeld dat zij alles geeft en de man niet. Of omgekeerd. Maar ik vind het ook prachtig een kind naakt te schilderen zoals ik met mijn beide zoons heb gedaan. De een als engel, de andere als liefdesgod Amor. Die mooie plooiën en die zachte huid. Daarbij is naakt veel tijdlozer dan dat ik iemand vereeuwigen in een sweatshirt met capuchon. Dan plaats je een werk heel erg in de tijd. Ook toon ik graag de kleinheid van de mens tegenover de grootsheid van de natuur. Net als de Duitse schilder Caspar David Friedrich. Dat nietige als het op de natuur aankomt. Neem Covid-19. Zo'n klein virus met zoveel impact.”

» **Is uiterlijke schoonheid ook – wat jezelf aangaat – een belangrijk issue?**
„Ik vind het leuk om er goed verzorgd uit te zien en leuke kleren te dragen. Maar de vraag ‘hoe voel ik me goed?’ is voor mij inmiddels belangrijker dan de vraag

‘hoe dun wil ik zijn?’. Als je als vrouw hoge hakken wilt dragen en je lippen rood wilt stiftten, moet je dat doen. Ik ga geen naturel make-up dragen om de goedkeuring van het publiek te krijgen. Hoe luidt die quote van Coco Chanel ook alweer? *If you're sad, add more lipstick and attack*. Zelf heb ik een zwak voor filmsterren uit de jaren vijftig, zoals Elizabeth Taylor en Marilyn Monroe. Met vrouwelijke rondingen en vuurrode lipstick. Maar de kleur van mijn lippenstift bepaalt echt niet mijn identiteit. Dat ligt absoluut veel dieper. En zou er ooit bij een man op tv zoveel aandacht worden besteed aan het uiterlijk, door de media? *No way*. Wat dat betreft, hebben we nog een weg te gaan.”

» **Dat klinkt als body positivity.**

„Ja, maar dan wel voor iedereen. En niet alleen voor vollere vrouwen, zoals in de *Linda*. Ook iemand die zich kapot traint om een lijf te hebben volgens het maatschappelijke schoonheidsideaal mag trots zijn op zijn lichaam. Ik heb het zelf allebei aan den lijve ondervonden en weet hoe moeilijk de zoektocht naar balans en zelfacceptatie is. Daarom heb ik respect voor Sylvie Meis én Miljuschka Witzenhause. Laten we iedereen omarmen. Dan is er pas sprake van echte diversiteit. Zou dat niet mooi zijn?”

» **Over diversiteit gesproken. Je liet eerder in dit gesprek de naam van Caravaggio vallen, je kinderen zijn vernoemd naar Raphaël en Leonardo da Vinci, het lijkt erop alsof je niet een uitgesproken favoriet hebt.**

„Dat is ook het mooie van schilderkunst. In tegenstelling tot de liefde mag je in de schilderkunst van iedereen houden. Als je me naar mijn favoriete schilder zou vragen, zou ik dan ook een stuk of dertig, veertig namen kunnen opnoemen. Maar voor de top drie kom ik dan toch uit bij Ilya Repin, Antonio Mancini en Diego Velázquez. Al horen daar ook namen bij als Lourens Alma Tadema en Edgar Degas. En ga zo maar door.

Goh, dit is niet te doen. Er blijven alsmar nieuwe namen door mijn hoofd schieten.”

» **Nog plannen ná ‘Project Rembrandt’?**

„Morgen start ik met een eigen online lesprogramma op mijn website en als

corona achter de rug is, wil ik graag weer exposeren en een tweede boek met eigen werk uitbrengen. Ik zie mezelf ook al helemaal een eigen kunstprogramma op tv presenteren. Dat lijkt me echt super. Weer die Elsa hè.”

PASPOORT IRIS FREDERIX

Iris Frederix (Schimmert, 1981) studeerde beeldende kunst aan de Koninklijke Academie in Den Haag, richting schilderen. Haar werk is opgenomen in privécollecties en verschillende bedrijfscollecties in binnen- en buitenland. Ze werd landelijk bekend door

haar monumentale portretten in opdracht van onder anderen Frits Bolkestein, Youp van 't Hek en Guus Hiddink. Vorig jaar was ze voor het eerst schildercoach in het tv-programma ‘Project Rembrandt’ op NPO1. Een rol die ze vanaf morgen weer op zich neemt.

Frederix woont samen met haar zoons Leonardo (9) en Raphaël (7) in Utrecht. Hier geeft ze ook masterclasses. Morgen start ze tevens met een online schilder-cursus van zes lessen.

Kijk voor meer informatie op www.irisfrederix.com

